basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/
NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V2

2019

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 70

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 31 bladsye.

INHOUDSOPGAWE

Kies TWEE afdelings.

AFDELING A: ROMAN **Beantwoord slegs EEN vraag.**		
VRAAGNOMMER	**PUNTE**	**BLADSYNOMMER**
1. *Kringe in 'n Bos*	35	4
2. *Die ongelooflike avonture van Hanna Hoekom*	35	7
3. *Meeulanders*	35	10
4. *Lien se lankstaanskoene*	35	13

AFDELING B: DRAMA **Beantwoord slegs EEN vraag.**		
5. *Poppie – die drama*	35	16
6. *Paljas*	35	19
7. *Fiela se kind – die drama*	35	22

AFDELING C: KORTVERHALE **Beantwoord vrae oor AL TWEE kortverhale.**		
8. *Spieëlbeelde*		
8.1 "Oom Dries se sorge met Jantjie"	18	26
EN		
8.2 "Rot in 'n val"	17	27

AFDELING D: GEDIGTE **Beantwoord vrae oor AL TWEE gedigte**		
9. *Verskuns vir Eerste Addisionele Taal*		
9.1 "pryslied"	18	29
EN		
9.2 "Rondom my"	17	30

NASIENRIGLYNE

- As 'n kandidaat in AF-DELING A en B meer as een vraag beantwoord het, word net die eerste vraag per afdeling nagesien en 'n streep word deur die tweede vraag getrek.
- Indien TWEE vrae in EEN afdeling beantwoord is, word slegs die eerste vraag nagesien.
- As 'n kandidaat twee antwoorde gee en die eerste antwoord is verkeerd, maar die tweede antwoord is reg, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer.
- As antwoorde verkeerd genommer is, word die antwoorde volgens die nasienriglyn nagesien.
- As 'n spelfout die betekenis van die antwoord beïnvloed, word die antwoord as verkeerd aangedui. As die spelling nie die betekenis van die antwoord beïnvloed nie, word die antwoord as korrek beskou.
- By aanhalings word spelfoute en leestekenfoute nie gepenaliseer nie, maar woordorde moet korrek wees.
- As 'n kandidaat nie aanhalingstekens gebruik waar 'n vraag dit vereis nie, word die kandidaat nie gepenaliseer nie.
- By oop vrae verdien die rede/motivering die punt. GEEN punt word toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Kandidate hoef nie laasgenoemde te skryf indien die motivering JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE insluit/impliseer nie. As JA/NEE gestel is, moet die motivering daarby aansluit om die punt te verdien.

AFDELING A: ROMAN

VRAAG 1: *KRINGE IN 'N BOS* – Dalene Matthee

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.1	Groot-Eiland	1
1.2	Joram het sy seuns geleer van ... • die voëls in die Bos. • die bokke in die Bos. • die bome in die Bos/watter bome hulle moet kap en watter nie/hoe om hout te kap. • 'n skerm maak. • die olifante in die Bos/versigtig wees vir grootvoete. • gelowe en bygelowe in die Bos. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
1.3.1	olifante/grootvoete/grootpote	1
1.3.2	dwarslêers/hout	1
1.3.3	sirkel	1
1.3.4	MacDonald	1
1.4	• Saul was verbaas dat die dorp nie in die Bos was nie. • Saul was verskrik toe hy die oopte/kaalte/min bome/lig in die dorp sien. • Saul het hom verkyk aan die mense/mense se klere/geboue in die dorp. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.5.1	• Hy het geweier om na sy pa te luister. • Hy het geweier om die kalander te kap. • Hy het geweier om die minste te wees toe sy pa hom wegjaag. • Hy wou nie luister toe Patterson hom vra om om te draai nie. • Hy wou nie luister toe Maska en Kate vir hom sê dat hy nie die Bos kon verlaat nie. • Hy wou nie luister toe Maska soebat dat hy nie vir Oupoot moes gaan skiet nie. • Hy wou nie nee as antwoord aanvaar toe Maska geweier het om vir hom die geweer te leen nie. • Hy wou weet waar in die bloubokkie se kop sit die gal. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
1.5.2	• Dit was vir Saul ’n vernedering om as weggejaagde bekend te staan. • Saul het Kate se woorde oor Boskinders nooit vergeet nie. • Saul het op die Bybel gesweer dat hy uit sy armoede en minderwaardige lewe sou loskom. • Saul het sy man teen Caroline MacDonald gestaan toe sy hom beledig het oor sy houtkapperbloed. • Saul wou nie kos verniet by oom Martiens hê nie. • Saul het nie MacDonald se diens verlaat toe hy agterkom dat hy sy familie se skuld moes betaal nie. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2

1.6	• Joram en Saul het nie eners oor die Bos gedink nie. • Die twee het net te veel baklei oor die kap van bome/bewaring van die Bos/afkap van die kalander/bloubokkie se gal. • Saul was al lank besig om vir Joram kwaad te maak. (Voorbeelde is aanvaarbaar soos bevraagtekening van alles) • Saul het die indruk geskep dat die lewe van 'n houtkapper nie vir hom goed genoeg was nie. • Joram en Saul was ewe hardkoppig en trots. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.7	• Saul het gesien hulle skiet ook olifante. • Saul het gesien hulle het olifantvleis gehad/geëet. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.8	• B • verraai • B verraai *(Enige EEN)*	1
1.9	• Saul het geweet dat MacDonald gelieg het./Saul het teen daardie tyd geweet wanneer MacDonald gelieg het. • Saul het geweet dat daar nie loeries in die rigting van die Homtini was nie. • Saul het geweet daar was nie snaakse klippe in Meulbos se rigting was nie. • MacDonald het nie geweet dat Saul Engels kon praat/verstaan nie. • MacDonald het nie geweet dat Saul sou weet die gereedskap wat hulle saamgeneem het, was om vir goud te soek nie. • MacDonald het nie geweet dat Saul die gerugte oor goud in die Bos gehoor het nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.10	• Dit het vir Saul gewys waar hy vir goud moes delf. • Saul het geleer hoe om spoelgoud te delf/'n goudpan te gebruik. • Dit het Saul op die pad na finansiële onafhanklikheid geplaas/hy het 'n goudpan by Patterson gekry. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.11	• Arend (Botha) • Oom Martiens se seun *(Enige EEN)*	1
1.12.1	verneder	1
1.12.2	• Hy wou vir Saul wys dat hy steeds dink houtkappers is minder-waardige mense. • Hy was jaloers/het bedreig gevoel omdat Saul voorspoedig was. • Hy het nie van Saul gehou nie. • Hy wou wys hy is in beheer. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)* *(1.12.1 moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	1

1.13	• C • daar spanning tussen Saul en MacDonald was. • C daar spanning tussen Saul en MacDonald was. *(Enige EEN)*	1
1.14	"En nou het hulle ’n rif ontdek." *(Met of sonder aanhalingstekens)*	1
1.15	Die delwers ... • mag slegs dooiehout as vuurmaakhout gebruik het/mag nie sommer enige boom vir vuurmaakhout afgekap het nie. • mag diere net vir kos geskiet het. • mag nie bloubokkies geskiet het nie. • mag net fisante of bosbokke geskiet het. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
1.16.1	Barkley	1
1.16.2	• Saul kon die grootste van die twee stampmeulens kry om die rifgoud uit te kry. • Saul kon (die helfte) van (al) die rifgoud wat hy uithaal, vir homself hou. • Saul sou sy eie baas kon wees (mits hy die helfte van die goud wat hy uithaal, vir Barkley gee.) • Saul sou hulp kry/op die hulp van 'n prospekteerder kon staatmaak. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
1.17	• Saul het vir die lewe van Oupoot gaan pleit. • Hy het seker gemaak dat Oupoot se ivoor nie verkoop kon word nie. • Hy kon eerstehands gaan sien hoe die Bos verniel is. • Hy kon sy broer oortuig dat dit wat van die Bos oorgebly het, bewaar moes word./Hy kon sy broer oorreed om saam met hom te werk. • Met die hoekerf in sy besit, kon hy die Bosmense se lewens verbeter. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
1.18	die Bos vernietig sou word	1
1.19.1	• Jy kan uitstyg bo jou omstandighede. • Aanvaar dat jy 'n verantwoordelikheid teenoor die natuur het. • Moenie alles aanvaar wat mense vir jou vertel nie. • Baklei vir dit wat jy wil hê./As jy vir iemand lief is, is dit die moeite werd om vir daardie persoon te baklei. • Moenie jou drome laat vaar nie. • Moenie dat geld jou verblind nie. • Leef vir die waarheid./Doen altyd die regte ding. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde; nasiener gebruik diskresie waar lesse genoem word wat nie soortgelyk aan bogenoemde is nie.)*	1
1.19.2	• Maak dinge wat tussen jou en jou ouers krap reg terwyl daar tyd is. • Moenie toelaat dat verskille julle uitmekaar dryf nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde; nasiener gebruik diskresie waar lesse genoem word wat nie soortgelyk aan bogenoemde is nie.)*	1

1.20	• Maska het nooit vir Saul verwyt dat hy sy pa se span verlaat het nie. • Maska het seker gemaak dat alles wel was met Saul as delwer. • Maska het vir Saul op hoogte gehou met wat op Groot-Eiland gebeur het. • Maska wou keer dat Saul vir Oupoot skiet. • Maska wou keer dat Freek of Jozef vir Oupoot kry/skiet. • Maska het Saul herinner wat reg is en wat sy verantwoordelikheid is. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
		[35]

VRAAG 2: *DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM* – Marita van der Vyver

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
2.1	Kaapstad	1
2.2	Die huis het verwaarloos gelyk omdat ... • die vensters gekraak/gebreek was. • die onkruid welig gegroei het/die tuin onversorg was. • die mure vuilwit was. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
2.3.1	geskep	1
2.3.2	2/twee	1
2.3.3	tande	1
2.3.4	sjokolade	1
2.4	Hanna het haar biologiese pa nie as 'n gewone, normale man gesien nie omdat hy ... • gay/homoseksueel is. • maskara dra. • nie soos ander pa's, dasse dra nie. • peroksiedhare het. • op sy troudag amper meer glansryk as die bruid was. • ongewone geskenke koop. • bereid was om 'n kind by sy woonstelmaat te hê al was hy gay. • drama queen is. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.5.1	Volgens Hanna was Mana nie netjies nie omdat sy ... • sommer rondloop met hare vol verfkolle/verfkwaste/wat ongekam is. • geweier het om ordentlik aan te trek vir 'n afspraak/soos 'n voëlverskrikker gelyk het. • met verfkolle op haar gesig sou uitgaan. • met haar pantoffels sou uitgaan. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2

2.5.2	Volgens Hanna het Mana vreemde idees gehad omdat sy ... • almal op haar wittebrood wil saamsleep. • met 'n gay man trou om 'n kind te hê. • besluit om 'n kind te hê, maar nie 'n man nie (proefbuisbaba). • nie daarvan hou om "ma" genoem te word nie. • haar baba Ditjie noem. • blou lemoene en rooi piesangs verf. • haar laat verlei het met 'n bos pietersielie met 'n rooi strik/groot aartappel. • na paraffien ruik. • haar motor se agtersitplekke uitgehaal het om haar skilderye te vervoer eerder as haar kinders se vriende. • geglo het seuns mag popspeel en meisies rugby. • groen skoene en 'n pers hoed/hansworshoede gedra het. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
2.6	• Hy was ook lief vir boeke/lees/woordkuns. • Hy is die een wat haar gemotiveer het om haar storie te skryf. • Hanna noem vir Beyers die enigste beskaafde siel tussen die barbare; dis net hy wat haar kreatiwiteit verstaan. • Beyers kon vir haar uit Shakespeare aanhaal. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.7	• Hanna het alles bevraagteken. • Hanna se eerste woord was "Hoekom". *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.8	• C • negatief • C negatief *(Enige EEN)*	1
2.9	Dit het die (uitgebreide) gesin kans gegee om mekaar beter te leer ken. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.10	• Sharon sou vir Hanna wys dat ... ○ elke mens se lewe meer as een kant het. ○ 'n mens nie ryk hoef te wees om gelukkig te wees nie. ○ 'n mens nie iemand moet oordeel oor hoe hy/sy lyk nie. ○ sy nie objektief is as sy na haar uitgebreide gesin kyk nie/sy haar gesin moet aanvaar. • Aan die begin sou Sharon vir Hanna help om van die werklikheid van haar gesin weg te vlug. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.11	Hy wou gaan kyk of die water al gesak het/hulle al deur die drif/van die berg af kon kom.	1
2.12	• A • se hele houding verander het. • A se hele houding verander het. *(Enige EEN)*	1

2.13	"So 'n snaakse glimlag op sy lippe, iets tussen irritasie en bewondering." *(Met of sonder aanhalingstekens)*	1
2.14	• kookwater • waslap • handdoek • naelknipper • gaslampe • musiek • waskom *(Enige DRIE)*	3
2.15	• Hanna het dadelik gesê dat haar sussie nooit mag seerkry nie/Hanna wou haar sussie beskerm. • Hanna het dadelik 'n onlosmaaklike band met haar sussie gevoel/ was dadelik aan haar sussie vasgeknoop. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
2.16.1	teleurgesteld	1
2.16.2	Sharon was verlief op Yann/het van Yann gehou/sy wou graag tyd saam met hom deurbring. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)* *(2.16.1 moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	1
2.17.1	helikopter	1
2.17.2	• Mana • die baba • Beyers • Margot *(Enige TWEE)*	2
2.18	Ware	1
2.19.1	• Wees altyd jouself/ken jou tekortkominge. • Dis nie verkeerd om anders te wees nie. • Laat mense om jou glimlag. • Positiwiteit maak die lewe beter. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.19.2	• Moenie voorgee wie jy nie is nie/wees jouself. • Ken jou beperkinge./Weet wat jy kan of nie kan doen nie. • Vergewe jouself vir jou foute. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.20	• Gavin het vir Hanna gesê dat sy ... ○ 'n "fabulous creature" by geboorte was/Fabulous Fabienne is. ○ perfek by geboorte was. • Gavin het vir Hanna laat verstaan dat ... ○ sy nie 'n teleurstelling vir hom was nie. ○ alle gesinne hul eie snaakse gewoontes/konflik het. ○ haar snaakse ouers eintlik haar lewe ongelooflik avontuurlik maak. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2 **[35]**

VRAAG 3: *MEEULANDERS* – Esta Steyn		
VRAAG	**ANTWOORD**	**PUNT**
3.1	Camilla (Calvin)	1
3.2.1	Ronnie	1
3.2.2	afgebrand	1
3.2.3	Silkwood	1
3.2.4	3/drie	1
3.3	• Ryna moes navorsing oor malgasse gaan doen. • Ryna moes 'n boek (met tekeninge) oor kusvoëls gaan doen. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
3.4	Meeuland was ook vir Elsabet 'n wegkruipplek/nuwe begin toe sy met Jacob getrou het (toe sy van die land af weggevlug het na skinderstories oor haar en Fred). *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.5	• Jannerik was die enigste een wat vir Ryna op Meeuland laat welkom voel het. • Jannerik was die enigste een wat vir Ryna gehelp het om haar blyplek reg te kry. • Jannerik en Ryna het van die begin af oor diep dinge/die lewe gesels. • Jannerik kon seerkry en alleenwees herken. *(Enige EEN of soortgelyk aan die bogenoemde)*	1
3.6.1	wens sy was Ryna	1
3.6.2	• Elsabet het nie Ryna se omstandighede geken nie. • Elsabet se omstandighede was nie so hartseer soos Ryna s'n nie. • Elsabet het nie geweet dat Ryna ook nie meer 'n ander heenkome gehad het nie. • Elsabet se lewe was nie so sleg nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan die bogenoemde)* *(3.6.1 moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	1
3.7.1	• Jacob het haar oor die CB beledig terwyl sy geluister het. • Daar was nie vir haar 'n aparte blyplek (reggemaak) nie. • Jacob het reguit gesê hy gee haar drie maande op die eiland; dan sou sy self weggaan. • Jacob het reguit gesê Meeuland was nie die plek om vir 'n kêrel te kom wegkruip nie. • Hy het haar behandel asof sy nie die geleerde name van die voëls ken nie/asof sy nie baie geweet het nie. *(Enige TWEE of soortgelyk aan die bogenoemde)*	2

3.7.2	• Jacob het toegelaat dat Ryna hom help om die malgasse se kropinhoud te ontleed. • Jacob het Ryna toegelaat om self 'n malgas te vang. • Jacob het haar as Mama-Meeu begin aanspreek (en nie meer juffrou nie). • Jacob het haar wond versorg nadat die malgas haar gebyt het. • Jacob het haar saamgenooi sodat hulle hul werk kon gaan klaarmaak. *(Enige TWEE of soortgelyk aan die bogenoemde)*	2
3.8	• C • as versorger vir Janka en Jacob opgetree het. • C as versorger vir Janka en Jacob opgetree het. *(Enige EEN)*	1
3.9	In die Kaap ... • het hulle in 'n groot/weelderige huis gewoon. • het Ryna 'n man en 'n seun gehad/was sy nie alleen nie. • het Ryna 'n kantoorwerk by die Ornitologiese Instituut gehad. • is Ryna gerespekteer vir haar kennis oor voëls. *(Enige EEN of soortgelyk aan die bogenoemde.)*	1
3.10	• Ryna was daar om met die geboorte van Jacob se kind te help. • Ryna het 'n klankbord/bondgenoot vir Jacob geword toe Elsabet hom verlaat het. • Ryna het met die versorging van Janka gehelp. • Ryna was iemand vir wie Jacob weer kon liefkry. • Ryna het vir Jacob skuiling gebied sodat hy nie meer op Meeuland hoef weg te kruip nie. • Ryna was vir hom iemand na wie toe hy kon terugkeer ná sy tronkstraf. *(Enige EEN of soortgelyk aan die bogenoemde)*	1
3.11	Die bekendstelling van haar boek (oor kusvoëls)	1
3.12	• D • finaal besef waar haar hart lê. • D finaal besef waar haar hart lê. *(Enige EEN)*	1
3.13	• Jannerik se warm verwelkoming die dag toe sy op Meeuland aangekom het. • Die romantiese aand wat Attie daar vir haar georganiseer het. • Elsabet se dood en hoe haar lewelose liggaam daar uit die see gehaal is. • Die skietvoorval waarin Janka gewond is. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
3.14	"Die kaptein het gesê ons moet die gordyne en die kombuisgoed net so los, vir as Mama-Meeu weer kom kuier." *(Met of sonder aanhalingstekens)*	1

3.15	• Meeuland het as navorsingstasie gesluit. • Jannerik moes Meeuland verlaat. *(Enige EEN)*	1
3.16.1	Ousanna	1
3.16.2	• Ryna het weer haar eie plek gehad. • Ryna kon vir Janka 'n tuiste skep. • Ryna kon vir Jannerik ook by haar laat bly het. *(Enige TWEE of soortgelyk aan die bogenoemde)*	2
3.17	• Ryna het besef dat sy reg was oor die jong man/Skalla wat die noodlottige aand in hulle huis was (en dit het troos gebied). • Ryna het besluit om nie terug te gaan Kaap toe/na die Ornitologiese Instituut toe nie. • Ryna het besluit dat daar vir haar 'n nuwe lewe op Salamanderbaai was./Sy het vir haar 'n huis op Salamanderbaai gekoop. • Ryna het verantwoordelikheid vir Janka aanvaar. • Ryna het (selfs) gekies om as Ryna bekend te bly./Sy wou nie meer Camilla wees nie. *(Enige TWEE of soortgelyk aan die bogenoemde)*	2
3.18	dieselfde oor Meeuland gevoel het	1
3.19.1	• 'n Mens moet iemand eers leer ken voordat jy 'n mening oor hom/haar vorm. • Dit is verkeerd om iemand te (ver)oordeel voordat jy hom ken. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.19.2	• 'n Mens moet jou nie laat onderkry deur vooroordeel nie. • 'n Mens moet stilweg die ander persoon verkeerd bewys. • 'n Mens moet vooroordele wegwerk deur sulke mense se respek te verdien. • 'n Mens moenie op dieselfde wyse teenoor die ander persoon optree nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.20	• Doreen: Ryna was vir haar 'n vriendin/klankbord/vertroueling./Ryna het vir Doreen ondersteun toe sy huweliksprobleme gehad het. • Mathys: Ryna het die polisieman ontwykend geantwoord oor wat agter op die lorrie was/Ryna het vir Mathys die geleentheid gegee om sy lewe te verander/die spanning tussen hom en ant Hansie/polisieman te ontlont. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
		[35]

VRAAG 4: *LIEN SE LANKSTAANSKOENE – Derick van der Walt*

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
4.1	Pretoria/Jakarandastad/Tshwane	1
4.2.1	Jakaranda	1
4.2.2	woonstel(letjie)	1
4.2.3	4/vier	1
4.2.4	geld/beleggings/finansies	1
4.3	• Lien wou oorsee gaan/'n kaartjie Londen toe koop. • Lien het gewoonlik na Norah Jones geluister as dinge te veel raak. • Lien wou in haar Lewensoriënteringklas ”weg” as beroep kies. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.4	• Lien se ma het begin drink. • Lien se ma het (op haar CD-speler) na musiek geluister • Lien se ma het haar oorfone opgesit. • Lien se ma het na haar kamer toe gevlug/kamerdeur toegetrek. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
4.5	• C • onbewus is van • C onbewus is van *(Enige EEN)*	1
4.6.1	• Lien het gewys dat sy verantwoordelik is wanneer sy gesorg het dat ... ○ daar altyd kos op die tafel was. ○ Braam se klere heel was. ○ Braam se hare gesny is. ○ daar kontak met die ouers is terwyl hulle nie by die huis was nie. ○ sy werk gekry/geld gekry (om vir die gesin te sorg). ○ die woonstel aan die kant is. ○ Braam sy huiswerk doen. ○ sy geld gespaar het/sy spaarsamig was/versigtig met geld gewerk het. • Lien het aanvaar dat haar ma hulp moes kry. • Lien het aanvaar dat sy die enigste een was wat Tibbey kon help. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
4.6.2	Lien het gewys dat sy onselfsugtig was wanneer sy ... • vra dat Donovan-hulle eerder Braam se hare sny as haar hare. • die geld wat sy verdien, vir die huis te gebruik. • haar spaargeld te gebruik om Tibbey te help. • tyd afstaan en moeite doen om by ander geld vir Tibbey te probeer kry. • haar ouers vir hulle misstappe vergewe/tweede kans gee. • nie omgee wat die mense van haar vriende (Roos en Tibbey) sou dink nie. • haar ma en broer versorg. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2

4.7	• Hulle het albei nuut by die skool gekom. • Nie een van die twee wou daar wees nie. • Hulle het mekaar se omstandighede geken. • Hulle deel dieselfde humor. • Hulle was gemaklik in mekaar se geselskap. • (Voorbeelde is ook aanvaarbaar) *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.8	• Tannie Bets het geweet dat tant Malie 'n kelnerin gesoek het. • Tannie Bets het geweet Dirkie soek iemand om in Sue-Ellen se plek uit te help. • Tannie Bets het die jong dominee geken wat vir Lien kon help. • Lien het werk gekry. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.9	• Juffrou Breytenbach het dit gesien as 'n geleentheid om Lien by buitemuurse bedrywighede/ander leerders te betrek. • As Lien saam met juffrou Breytenbach oefen, sal sy dalk later die vrymoedigheid gehad het om met haar oor haar huislike omstandighede te praat. • Juffrou Breytenbach kon dadelik vir Lien in die rol van Weird Maria sien. • Aan die einde het Lien haar talent vir drama ontdek. • Dit sou Lien gehelp om uit haar omstandighede te ontsnap. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.10	• Sally het vir Lien gesê dat hulle/die kinders nie skaam hoef te voel oor hulle ouers se misstappe nie/dit nie hulle skuld is nie. • Sally het haar nie geoordeel nie/Lien se omstandighede verstaan. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.11	In die kliniek (se tuin)/rehabilitasiesentrum (se tuin) *(Nie rehab nie)*	1
4.12.1	wonder of	1
4.12.2	Haar ma het haar al by 'n vorige geleentheid teleurgestel (toe sy weer begin drink het). *(Of soortgelyk aan bogenoemde)* *(4.12.1 moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	1
4.13	" 'n Lekker droom." *(Met of sonder aanhalingstekens)*	1
4.14	• B • dit vir Lien belangrik is om haar ma se situasie te verstaan. • B dit vir Lien belangrik is om haar ma se situasie te verstaan. *(Enige EEN)*	1

4.15	• Lien het ...
	  ○ gewens dat sy eerder in die motor kon bly sit.
	  ○ vir tannie Bets gevra om saam met haar uit te klim.
	  ○ ongemaklik gevoel toe haar ma haar gedruk het.
	  ○ haar vrae huiwerig gevra.
	• Lien het gesukkel om 'n gesprek te voer/ongemaklike stiltes ervaar.
	(Of soortgelyk aan bogenoemde)
		3

4.16	• Lien se pa dink dat Lien glo alle prokureurs/hy is skelm. • Lien se pa dink dat sy twyfel of daar geld is om regte te gaan studeer. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
4.17.1	kyk na 'n video	1
4.17.2	• Lien se pa/Meneer Jooste • Hein (Venter)	2
4.18	Weird Maria	1
4.19	• Gerhard/Kuifie het vir Lien gehelp deur terug te gaan skool toe. • Gerhard het haar gehelp om ... o op te hou bedel. o die gesin (finansieel) te ondersteun. o vir haar werk as baba-oppasser te gee. o vir haar ma werk te organiseer. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
4.20.1	• 'n Mens moet jou werk blymoedig/met entoesiasme doen al is dit 'n eenvoudige werk. • Plaas 'n glimlag op die gesig van die mens wat jy teëkom/wees vriedelik. • Aanvaar die hulp van vriende. • Maak die beste van jou omstandighede. • As jy op 'n goeie/ware vriend wil kan staatmaak, moet jy self so 'n vriend wees. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.20.2	• Lien: o Wees bereid om (meer as een keer) te vergewe. o As jy sê jy het vergewe, moet jy ook bereid wees om te vergeet. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)* OF • Lien se ma: o 'n Mens moet kan vergewe sodat jy kan heel/gesond word. o 'n Mens moet eers jouself vergewe voordat jy kan verwag dat ander jou moet vergewe. o As jy vergewe word, moet jy alles moontlik doen om nie weer daardie mens(e) teleur te stel nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)* OF • Lien se pa: o Jy moet kan sê jy is jammer voordat jy kan verwag dat ander jou moet vergewe/jy moet eerlik wees oor jou foute. o Moenie net aanneem dat jy vergewe behoort te word nie. o As jy vergewe word, moet jy alles moontlik doen om nie weer daardie mens(e) teleur te stel nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]
	TOTAAL AFDELING A	**35**

AFDELING B: DRAMA

VRAAG 5: *POPPIE – DIE DRAMA* – Elsa Joubert en Sandra Kotze

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
5.1	Upington	1
5.2	• Respek vir grootmense/goeie maniere • Hulle moes Xhosa praat • Hulle moet weet van die Xhosa-geloof en -tradisies. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
5.3	• Hulle het gelees. • Hulle het saam met ouma Hannie gaan hout bymekaarmaak in die veld (en dan gom gesoek). • Hulle het skool gegaan. • Hulle het gesing. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.4.1	pa/tata/ma/ouers	1
5.4.2	Lambertsbaai	1
5.4.3	Jakkie/Eric/Jakkalsie	1
5.4.4	skoonmaker/cleaner	1
5.5	• C • gedwing • C gedwing *(Enige EEN)*	1
5.6	• Poppie moes skool los om Mama se kinders op te pas. • Poppie moes dieselfde gedoen het (ook kinders opgepas het). *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.7	• Hulle moes baie rondtrek. • Hulle moes in die Kaap rondtrek, toe van die Kaap na Mdantsane, toe na Herschel. • Die politieke situasie het hulle lewens onstabiel gemaak. • Stone het siek geword/is dood. • Poppie moes lang ure (in die Kaap) werk. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.8	• Sy het nie meer nodig gehad om haar oor haar pas te bekommer nie. • Daar was 'n huis/'n skool vir haar kinders. • Sy het nie meer nodig gehad om weg te kruip nie. • Sy het haar kinders uit die politieke onrus in die Kaap weggeneem. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.9	Stone se ouers het na Poppie se meisiekinders (Nomvula en Thandi) gekyk. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

5.10.1	• Poppie kon goed Xhosa praat. • Poppie was hardwerkend. • Poppie het haar geloof behou. • Poppie het haar kinders goed grootgemaak. • Poppie het haar skoonfamilie se gebruike (tradisies) geleer/ gerespekteer. (Voorbeelde kan ook gegee word) *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
5.10.2	• Bonsile het 'n meisie swanger gemaak. • Bonsile het gemaak wat hy wil/Poppie se reëls ignoreer. • Bonsile het nie sy verantwoordelikheid as pa nagekom nie. • Bonsile het vir Jakkie gehelp om oor die grens te vlug. • Bonsile wou nie saamgaan Mdantsane toe nie. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
5.11.1	• Die paswette • Die onderdrukkende apartheidswette • Die ouers se swaarkry • (Die ouers se) drankmisbruik • Die migrants wou nie ophou wyn/drank verkoop nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.11.2	moedeloos	1
5.11.3	• Poppie het gesukkel om by haar werk te kom. • Poppie het haar oor Jakkie bekommer. • Jakkie was 'n bekommernis vir Mama/sy ma. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)* *(5.11.2 moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	1
5.12	• C • wit mense nie verstaan het waarom die jeug so opgetree het nie. • C wit mense nie verstaan het waarom die jeug so opgetree het nie. *(Enige EEN)*	1
5.13	• "Ek kan vir jou broer werk gee, (Wilson, sê hy moet my kom sien)." • "Hy kan nie so rondlê en niks doen nie." *(Enige EEN. Met of sonder aanhalingstekens)*	1
5.14	Die polisie wou vir Jakkie vang omdat ... • hy 'n polisieman geskiet het/skuldig aan poging tot moord was. • hulle hom van sabotasie verdink het. • hy onwettig 'n vuurwapen besit het/gevaarlik was. • hy 'n leier van die Comrades/die kinders was. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
5.15.1	respek	1

5.15.2	Die kinders het gesien ... • hoe die grootmense weghardloop vir die polisie. • hoe die polisie die grootmense behandel het. • dat die grootmense hulle nie verset nie. • hoe die grootmense drank misbruik. • hoe kinders dronk grootmense mishandel het. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)* *(5.15.1 moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	2
5.16	• Die kinders het nou aan hulle ouers voorgeskryf wat gedoen moes word/respek vir hulle ouers verloor. • Die polisie het in hierdie geweld die kant van die trekarbeiders gekies/het teen die kinders gedraai. • Die trekarbeiders het nou teen die stedelike/lokasie se mense baklei. • (Voorbeelde is aanvaarbaar bv. Jakkie en Bonsile) *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
5.17	toelaat	1
5.18.1	• Apartheid het mense se lewens verwoes. • Apartheid was verkeerd. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.18.2	• 'n Ma stel altyd haar kinders eerste. • 'n Ma moet weet wanneer om haar kinders te laat gaan. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.19	• Poppie het nooit haarself en die mense om haar in gevaar gestel nie. • Poppie het nooit eiendom beskadig nie. • Poppie het geweet wanneer om te laat gaan en wanneer om te baklei. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde.)*	2
		[35]

VRAAG 6: *PALJAS* – Chris Barnard

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
6.1	• (Blou)/('n Paar) oorbelle/oorkrabbers/Hendrik het kwaad geword omdat Katrien vir haar oorbelle/oorkrabbers gekoop het. • Geld *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.2	Katrien het gesê dat Hendrik ... • niks bereik het nie/'n mislukking was. • niks van vroumense af weet nie. • nie geld het (om vir haar te gee wat sy wil hê nie)/(om 'n kar se wieldoppe te bekostig nie). *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2

6.3	• Hendrik en Katrien het nie 'n bed gedeel nie. • Hendrik en Katrien het dikwels gestry. • Hendrik en Katrien kon nie behoorlik kommunikeer nie. • Hendrik het vir Katrien dopgehou/gewantrou oor Frans. • Katrien het die trein agternagestaar/gewens sy kon weggaan. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.4	• Manuel was sy enigste vriend. • Manuel sou verstaan. • By Manuel hoef hy nie te praat nie. • Manuel sou weet hoe om sy trane af te droog. • Willem het 'n angstoestand gehad en hy kon nie die rusies hanteer nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.5	• Willem se ouers was bekommerd oor hom. • Die polisie kon hom die volgende oggend daar gekry het. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.6	• Hendrik het erken hy was jaloers op Katrien. • Hendrik het erken hy het telkens na 'n kleiner plekkie getrek om vir Katrien van ander mans se aandag weg te hou. • Hendrik het erken dat hy vir Katrien net vir homself wou hê. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.7	• Willem het van sy gesig se grimering/verf vir sy pa kolle op sy wang en vir sy ma 'n mond wat glimlag, geteken. • Willem het vir sy ouers gelukkige gesigte met sy gesigsverf/grimering geverf. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.8.1	polisie	1
6.8.2	Manuel/die nar	1
6.8.3	nar/hanswors/harlekyn/paljas	1
6.8.4	toorgoed	1
6.9	• D • suspisieus • D suspisieus *(Enige EEN)*	1

6.10.1	• Katrien het ...
	    ○ gesê sy sou hom na die Volstruisdans vergesel.
	    ○ by Hendrik op die bed gaan sit/lê.
	    ○ saam met Hendrik na Emma se klavierspel geluister.
	    ○ toegelaat dat Hendrik haar soen.
	• Katrien was nie meer kwaad vir Hendrik nie.
	(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)
		2

6.10.2	Emma ... • het saam met Nollie na die waterstroompie gestap om "perdeblomme" te gaan kyk. • se klavierspel het verbeter. • het ingestem om saam met Nollie na die Volstruisdans toe te gaan. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
6.11.1	geskok was oor	1
6.11.2	Hendrik ... • het verduidelik waarom hy nie kerk toe gaan nie/sonder die kerk klaarkom. • het die dominee daarvan beskuldig dat hy hom aan praatjies steur. • het gesê die dominee kom net daar as hy geld soek/hulle verdoem. • het die naam van die Here gebruik om die dominee stil te kry. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)* *(6.11.1 moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	1
6.12	Die dominee het gesê dis sonde om jou gesig te verf.	1
6.13	• D • vorm 'n kontras met die skietery wat net daarna gebeur. • D vorm 'n kontras met die skietery wat net daarna gebeur. *(Enige EEN)*	1
6.14	"Hy het sy sirkuspak aan/(en) sy gesig is gegrimeer." *(Met of sonder aanhalingstekens)*	1
6.15.1	kry dus respek vir	1
6.15.2	Hendrik ... • het die manne se geweer teruggegee. • het hom nie tot geweld gewend nie./Hendrik het nie op die manne geskiet soos hy gesê het hy sou nie. • het vir Manuel opgetel/self huis toe gedra/net daar aanvaar. • het nie met Willem baklei nie. • was dapper genoeg om teen al die ander manne op te staan en die regte ding te doen/die krisis sonder geweld te hanteer. • het gehelp om Manuel te versorg. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)* *(6.15.1 moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	2
6.16	• Die dorpsmense het vir Emma in die huis rondgestamp. • Die dorpsmense het klippe op die McDonalds se dak gegooi/ruite stukkend gegooi. • Die dorpsmense het hulle met tamaties en eiers gegooi. • Die dorpsmense het die McDonalds by die Volstruisdans weggejaag. • Die dorpsmense het klippe na die motor gegooi. • Die dorpsmense het na die wasgoed geskiet. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	3

6.17	Die dominee en die gemeentelede het ... • hom nie eers geken nie, maar hom sommer 'n grapmaker genoem. • sommer aanvaar dat hy kerk toe gekom het om grappe te maak. • sommer net aangeneem dat dit wat die nar doen, sonde is/toordery is. • hom uit die kerk weggejaag sonder om hom 'n kans te gee. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
6.18	Verkeerd	1
6.19	• Willem het vir Manuel 'n kans gegee om homself as vriend te bewys. • Daar was geen vooroordeel by Willem teenoor Manuel nie./Willem het Manuel nie veroordeel nie. • Willem het by Manuel geleer. • Willem het vir Manuel vertrou. • Willem het by Manuel gestaan/hom probeer beskerm. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
6.20.1	• Kommunikasie speel 'n groot rol in enige verhouding/is belangrik. • Mense moet met mekaar kan praat oor dinge wat saakmaak/ belangrik is. • As daar nie goeie kommunikasie is nie, kan dit probleme veroorsaak./Goeie kommunikasie voorkom probleme. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.20.2	• Kinders word negatief beïnvloed as ouers huweliksprobleme het. (Voorbeelde is aanvaarbaar bv. kinders wil nie trou nie) • Dit maak kinders ongelukkig/hartseer as hulle ouers huweliksprobleme het. • (Voorbeelde is aanvaarbaar bv. Willem wat nie praat nie.) *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]

VRAAG 7: *FIELA SE KIND, DIE DRAMA* – Dalene Matthee

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
7.1	(Haar) bottels	1
7.2	• Nina ... ○ het vir hom van (die gevare in) die Bos vertel/watter boom om te klim as 'n olifant hom jaag. ○ het vir hom die rigting van die harde pad beduie. ○ was die een wat vir haar pa moes gaan sê het dat Lukas nie weer sou teruggaan Bos toe nie. ○ was die een met wie Lukas kon praat. ○ kon vir Lukas betyds waarsku oor Elias se aggressie. ○ het vriende met hom gemaak. • Lukas ... ○ kon met Nina gesels oor sy begeerte om terug te gaan na sy huis toe. ○ kon vir Nina van die vyf sjielings vertel. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2

7.3	Nina ... • het nie daarvan gehou/vermy om tipiese boswerkertakies uit te voer nie. • het in haar eie verbeeldingswêreld geleef. (Voorbeelde is aanvaarbaar) • het die betowering van die Bos waardeer. • het gedurig in die Bos gaan speel/rondloop. • was rebels/ongehoorsaam teenoor Elias. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.4	• Elias sou in die moeilikheid wees as die boswagter merke van mishandeling aan Lukas sou sien. • Lukas kon by die boswagter gekla het as hy daar was toe die boswagter opgedaag het. • As die magistraat uitgevind het dat Lukas onbehoorlik geslaan word, kon hy dalk agterdogtig raak oor wat daardie dag in die hof gebeur het. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.5	• Barta het self voorgestel dat Nina in plaas van Lukas pak slae moet kry. • Barta het aangebied om vir Nina vas te keer sodat haar pa haar kan slaan. • Barta was te bang (vir Elias) om Nina teen haar pa te probeer verdedig. • Barta het nooit gekeer dat sy pak kry nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.6	• Nina het geweet dat sy Lukas dalk nooit weer sou sien indien haar pa hom nie gekeer het nie./Nina wou gehad het dat Elias vir Lukas moes keer, want dan kon sy Lukas weer sien./Nina was bang sy sou Lukas as maat verloor. • Nina het nooit geleer om vir ander om te gee nie/het nie lojaliteite geken nie. • Nina se optrede het net om haar eie behoeftes gedraai. • Nina wou haarself teen haar pa beskerm. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.7.1	Bos/woud	1
7.7.2	mes	1
7.7.3	balke	1
7.7.4	Lukas/Benjamin	1
7.8	• A • vrees • A vrees *(Enige EEN)*	1

7.9	• Nina het finaal afskeid geneem van die Bos./haar bande met die Bos begrawe. • Nina het haar kinderdrome (oor die Bos) begrawe. • Nina het grootgeword/besef dat haar lewe in die Bos verby is/daar 'n nuwe begin is. • (Dit is 'n simbool) van verandering. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.10.1	Die magistraat se besluit (dat Benjamin die verlore Lukas was) het vir Benjamin ... • met 'n identiteitskrisis gelos. • met 7 jaar van hartseer gelos. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Kandidate kan ook die identiteitskrisis of hartseer omskryf/voorbeelde daarvan gee.)*	1
7.10.2	Elias se besluit (dat Nina op die dorp moes gaan werk) het ... • vir Nina bevry van haar moeilike lewe in die Bos. • Nina in 'n ware jong dame laat ontwikkel. • Nina laat vry kom van haar ouers se mishandeling. • daartoe gelei dat Nina haar eie geld kon verdien/selfstandig kon word. • Nina wou loskom van diementaliteit van "alles word in een hand gegooi". *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.11	• Nina het alle familiebande verbreek/het ontken dat sy enige familie het./Benjamin het teruggegaan na waar hy vandaan gekom het./Benjamin het weer die familiebande gaan optel. • Nina het besluit om haar ouers nie meer finansieel te help nie./Benjamin was bereid om vir Fiela-hulle op die plaas te help. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
7.12	• Fiela wou gaan hoor waarom sy nie ook geroep is om oor haar kind te getuig nie./Fiela wou hê die Bosvrou moes kom getuig oor die klere wat Benjamin die dag van sy verdwyning aangehad het. • Fiela wou weet wie is die mense by wie haar kind is./Waar hy bly. • Fiela wou die magistraat oor haar kind gaan konfronteer. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.13.1	desperaat	1
7.13.2	• Fiela het geweet dit was die einde van haar soektog na Benjamin/het geen hoop meer gehad nie/dat sy nie kan wen nie. • Fiela het geweet dat die magistraat die enigste persoon was wat haar kind aan haar kon terugbesorg. • Fiela wou vir Benjamin terughê/was bekommerd oor Benjamin. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)(7.13.1 moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	1

7.14	• A • senuweeagtig oor Kapp se woorde was. • A senuweeagtig oor Kapp se woorde was. *(Enige EEN)*	1
7.15	"(Van Rooyen, *mister* Goldsbury het gesê) ek moet uitvind of die seun baie praat oor die mense in die Lange Kloof by wie hy gebly het." *(Met of sonder aanhalingstekens)*	1
7.16.1	onbeskof	1
7.16.2	Elias het vir Lukas gesê dat ... • hy vir Fiela gesê het dat hy die magistraat sou inlig as sy weer haar voet op Barnard-se-Eiland sit. • hy vir Fiela gesê het hy sou haar in hegtenis laat neem as sy weer daar sou kom. • hy 'n hond op haar sou loslaat as hy 'n hond gehad het. • hy hom nie deur 'n bruinvel laat mors nie. • Dawid net so uit sy pad soos Fiela is. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)* *(7.16.1 moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	2
7.17	By die Van Rooyens ... • was die kos maar skraps/was dit armoedig. • is Lukas mishandel. • het Lukas nie 'n liefdevolle huisgesin geken nie. • was daar nie soveel oop lug en sonskyn soos op Wolwekraal nie. • kon hy nie regtig kind wees nie. • kon hy nie regtig leer nie, hy moes net werk. • was die blyplek klam en ongesond. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde.)*	3

7.18	• Fiela het geglo dat Lukas nie weer huis toe kom nie omdat ...
	  ○ almal in die Lange Kloof dit vir haar gesê het.
	  ○ sy self by die magistraat moes hoor dat die saak afgehandel was.
	  ○ sy gehoor het dat Lukas nooit eers meer na hulle verneem/van hulle praat nie.
	  ○ hulle niks weer van hom gehoor het nie.
	• Fiela het Lukas se goed by die Van Rooyens gaan aflewer.
	• Fiela het die Laghaanse se grond op haar eie naam en nie op Lukas se naam gesit nie.
	(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)
		2

7.19	regte	1

7.20	Benjamin het ... • gewys dat hy vir Fiela en Selling respekteer. • vir Fiela en Selling op hulle stukkie grond gehelp. • die drome wat Fiela vir hom gehad het, waar gemaak. • vir Fiela en Selling trots gemaak. • voortgebou op die goeie opvoeding wat hy by Fiela en Selling gekry het. • hom goed gedra bv. nie mes gesteek/gedrink en in die tronk beland nie. • gewys dat hy trots was om 'n Komoetie te wees. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
7.21.1	• 'n Mens moet baklei vir die mense vir wie jy lief is. • 'n Mens moet jou geloof/moed behou/kop hoog hou/nie te bly lê nie. • Armoede is geen verskoning om vuil, lui of onopgevoed te wees nie. • Wees bereid om hard te werk om 'n goeie lewe te bou. • Sy het liefde oor kleurgrense aanvaar. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.21.2	• 'n Mens kan bo jou omstandighede uitstyg. • Jy kan kies wie/wat jy wil wees. • Moenie vergeet waarvandaan jy kom nie. • Moenie tou opgooi nie. • Bly by jou beginsels. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]
	TOTAAL AFDELING B:	**35**

AFDELING C: KORTVERHALE

VRAAG 8: *SPIEËLBEELDE*

8.1 "OOM DRIES SE SORGE MET JANTJIE" – Felicia Goosen

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
8.1.1	(Op) Driefontein	1
8.1.2	• Hy het geweet watter oorlas bobbejane op 'n plaas kan wees. • Hulle/Die boere het gesukkel met lastige bobbejane op die plaas. • Hy was nie lief vir bobbejane nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
8.1.3	• Hy het hom in sy warm baadjiesak gesteek. • Hy het hom voor die stoof neergesit. • Hy het hom warm melk gevoer. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
8.1.4	Hy het haar met sy kosbak gegooi. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
8.1.5	• A • bekommerd oor • A bekommerd oor *(Enige EEN)*	1
8.1.6 (a)	waterpyp	1
8.1.6 (b)	Abraham	1
8.1.6 (c)	vingers	1
8.1.6 (d)	gruisgat	1
8.1.7 (a)	• Oom Dries het 'n bobbejaan onderstebo **aan die swaai sien hang**. • Oom Dries het 'n bobbejaan se **silhoeët** op die gras gesien. • Oom Thys het 'n bobbejaan drie maal **by die sloot/gruisgat/**(op 'n boomstomp) **sien** sit. • Oom Thys het op die bobbejaan wat hy gesien het, geskiet, maar die **koeël het hom niks gemaak** nie./Die koeël het dwarsdeur hom getrek. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
8.1.7 (b)	• Oom Dries het elke keer na die bobbejaan toe gehardloop. • Oom Dries het aardig/bang/bewerig gevoel. • Oom Dries het erken dat die bonatuurlike dinge aan sy senuwees gevreet het./daar nie rus in sy gemoed was nie. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2

8.1.8	• Hulle kon ...
	  ○ steeds geheime of dinge waarvoor hulle bang was, met mekaar deel.
	  ○ teenoor mekaar erken dat hulle al twee die bonatuurlike bobbejaan gesien het.
	• Hulle het eenders oor dinge gedink/dieselfde idee gehad om sekerheid oor Jantjie te kry.
	• Oom Thys het oom Dries vergewe vir die harde hou op sy rug met die graaf.
	• Hulle het Jantjie saam gaan herbegrawe.
	(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)
		1

8.1.9	• Oom Dries kon sy vriend doodgeslaan het. • Dit kon een van oom Dries se werkers/enige ander persoon gewees het wat hy sou raak slaan. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
8.1.10	• Oom Dries kon afsluiting vind. • Jantjie kon rus vind. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

8.2 "ROT IN 'N VAL" – H. du Plessis

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
8.2.1	• Dit was 'n nuwe voorstad/uitbreiding/daar was nog bouery. • Daar was min mense. • Dit was baie stil/vervelig. • Daar was nog nie teerstrate nie. • Dis nie 'n buurt waar 'n man gevoel het sy vrou/kind was veilig nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
8.2.2	• C • spottend te wys hoe vrees mense laat reageer. • C spottend te wys hoe vrees mense laat reageer. *(Enige EEN)*	1
8.2.3 (a)	tevrede	1
8.2.3 (b)	• Angelina moes help om die pakkies van die motor af te dra. • Angelina moes die huis/binne aan die kant maak. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
8.2.4	• Sy het (verslonste) Rasta-hare/Rastalokke. • Sy het 'n growwe gesig. • Sy het swart oë. • Haar een voortand is uit./Die ander een is halfpad afgebreek. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
8.2.5 (a)	baie bang	1

8.2.5 (b)	• Sy het Lerato met 'n mes gedreig. • Sy was besig om Lerato te beroof. • Sy het geld geëis. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)* *(8.2.5 (a) moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	1
8.2.6	iets gaan oorkom	1
8.2.7	"Ek word koud as ek dink wat kon gebeur het." *(Met of sonder aanhalingstekens)*	1
8.2.8	• As die kat die rot gevang het, sou Angelina haar bose planne kon uitvoer. • Dit was die rot se vrees vir die kat wat die rot laat stilstaan het. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
8.2.9	Dis 'n verrassing ... • dat die rot die moorddadige vrou kon skrikmaak. • dat die rot die held van die verhaal was • dat die rot gehelp het dat die skelm gearresteer is. • dat die skelm/mens/Angelina toe aan die einde die rot in die val was. • dat iemand wat so skelm is so bang vir 'n rot kon wees. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
8.2.10 (a)	• Moenie vreemdelinge in jou huis toelaat nie. • Maak jou deure agter jou toe. • Ken jou noodnommers. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
8.2.10 (b)	• Kyk hoe jy 'n soortgelyke krisis in die toekoms kan voorkom./Leer uit jou foute. • Moenie verwyte rondslinger nie. • Ondersteun slagoffers emosioneel. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]
	TOTAAL AFDELING C:	**35**

AFDELING D: GEDIGTE

VRAAG 9: *VERSKUNS VIR EERSTE ADDISIONELE TAAL*

9.1 "pryslied" – Antjie Krog

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
9.1.1	• (Nelson) Mandela/Madiba • die sandkleurige seun van uNosekeni • Suid-Afrika se eerste demokratiese president *(Enige EEN)*	1
9.1.2 (a)	lyk	1
9.1.2 (b)	familie/stam/voorgeslagte/voorouers	1
9.1.2 (c)	leier	1
9.1.2 (d)	betekenis/mening/simboliek	1
9.1.3	Letterlik: Hy was 'n lang man./Hy was 'n groot man. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)* Figuurlik: Hy presteer/doen/is beter as al die ander mense/hy is 'n leier/hy is iemand om te bewonder (nie belangriker nie). *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1 1
9.1.4 (a)	Hy was grys/spierwit grys. (Verwysend na kleur)	1
9.1.4 (b)	Nelson Mandela se vel./Nelson Mandela het 'n ligte/bruin velkleur gehad. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
9.1.5	"hy wat nie lag nie en (ook) nie huil nie" *(Met of sonder aanhalingstekens)*	1
9.1.6	• Hy het ons gedurig ontglip./Ons kon hom nooit vang nie. • Hy is die pimpernel genoem. *(Enige EEN of soortgelyk aan eerste kolkarakter)*	1
9.1.7	• C • die strofes en versreëls is nie almal ewe lank nie. • C die strofes en versreëls is nie almal ewe lank nie. *(Enige EEN)*	1
9.1.8	Nelson Mandela ... • is regoor die wêreld bekend/legendaries. • se invloed/nalatenskap strek ver. • het oral sy merk gelaat. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
9.1.9	• Hy het deurgedring tot die harte van mense in Suid-Afrika. (Verduidelik reël 25) • Hy het 'n verdeelde Suid-Afrika verenig/vrede probeer herstel. (Verduidelik reël 26 en 27) *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2

9.1.10	• Alles wat in die pryslied oor Mandela gesê word ... ○ kan gemotiveer word ○ is waar ○ kan iemand oor getuig ○ is feite. *(Kandidate kan bg. antwoord gee OF na spesifieke inligting uit die gedig verwys.)*	1
9.1.11	• Dit dui (in die eerste plek) op die materiaal (sandsteen) waarvan die Uniegebou gemaak is • Die Uniegebou is die hart(klop)/kern van die regering/politiek van ons land. • Die Uniegebou staan op 'n hoogte/hoog in Pretoria. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2

9.2 "RONDOM MY" – Dawie de Jager

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
9.2.1	• 'n (nuwe) geliefde/eks/man/vrou • iemand met wie die spreker 'n verhouding wil hê • iemand vir wie die spreker lief is *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
9.2.2	• Die spreker praat van "hierdie keer". • Die spreker sê "het my al veels te veel keer (ondergekry)". • Die spreker sê "ek wil my tyd vat". *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
9.2.3 (a)	versigtiger	1
9.2.3 (b)	• Die spreker sê/(herhaal) dat hy/sy sy/haar tyd wil vat. (Aanhalings wat herhaling aandui is aanvaarbaar) • Die spreker erken dat sy/haar haastigheid hom/haar niks gebaat het nie. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)* *(9.2.3 (a) moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	2
9.2.4 (a)	hartseer	1
9.2.4 (b)	• Die verhouding waarin die persoon was, het nie uitgewerk nie. • Die persoon was nog hartseer oor die vorige verhouding. • Daar is dinge wat pla/probleme in die verhouding. • Daar is dinge wat die persoon terughou. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)* *(9.2.4 (a) moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	1

9.2.5	• Dat een mens die ander een in die verhouding kans moet gee om homself/haarself te wees. • Dat een mens nie die ander een in die verhouding moet domineer nie. • Dat mense mekaar tyd moet gun om mekaar te leer ken. • Dat 'n mens nie oorhaastig in 'n verhouding moet wees nie. • Leer uit die foute wat jy in vorige verhoudings gemaak het. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
9.2.6 (a)	gerusstellend	1
9.2.6 (b)	• Die spreker sê/herhaal dat hy/sy sake rustig gaan hanteer./"ek wil my tyd vat hierdie keer ek moet my tyd vat hierdie keer" • Die spreker nooi die ander persoon uit om homself/haarself te wees./"Kom wys my wie jy is en wie jy graag wil wees"/"Kom wees net jy, kom wees net jy". • Die spreker fokus op die ander persoon/die "jy"./"net as jy wil ... net as jy wil"/"As jy tyd wil vat". *(Of soortgelyk aan bogenoemde)* *(9.2.6 (a) moet KORREK wees om hier punte te verdien.)*	3
9.2.7(a)	• C • inversie • C inversie *(Enige EEN)*	1
9.2.7(b)	• A • alliterasie • A alliterasie *(Enige EEN)*	1
9.2.8	• D • wil die geliefde daarvan oortuig dat hy/sy bedoel wat hy/sy sê. • D wil die geliefde daarvan oortuig dat hy/sy bedoel wat hy/sy sê. *(Enige EEN)*	1
9.2.9	• Daar is baie herhaling./Die begin van elke strofe klink soos 'n refrein. (Aanhalings is aanvaarbaar) • Daar is rym/halfrym./Die gedig is klankryk. (Voorbeelde is aanvaarbaar) • Daar is ritme. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
		[35]
	TOTAAL AFDELING D:	**35**
	GROOTTOTAAL:	**70**

Kopiereg voorbehou